

UNIVERSITETETS UNGE STUDENTER

Av Rannveig Oliv Myhr

Jeg er våren 1995 i ferd med å avslutte mitt engasjement på prosjektet "Store Fags Pedagogikk" (SFP) ved Pedagogisk institutt, Universitetet i Trondheim. Prosjektet har strukket seg over tre år og i prosjektets første delrapport kan det leses følgende om bakgrunnen for prosjektet: "Offentlige utredninger, statistikker og forskningsrapporter viser at norske universiteter for tiden har følgende problem: Få heltidsstudenter, dårlige eksamensresultat og lav studiegjennomstrømning. Dette gjelder i særlig grad nye studenter. (NOU 1988:28, ST.meld.nr.40, 1990-91, studie kvalitetsutvalget, 1990). Bakgrunnen for disse problemene er den sterkt stigende studenttilstrømmingen." (Steen-Olsen 1993, s1).

SFP skulle derfor være et tilbud til nye grunnfagsstudenter, det vil si studenter som tidligere ikke hadde studert ved høyere læresteder. Disse skulle få et ut-

videt undervisningstilbud i form av et tilleggsprogram. Tilleggsprogrammet kunne blant annet inneholde "utvidet bruk av lærerledet gruppeundervisning, seminarer, veiledning, oppgaveskriving og -gjennomgang, opplæring i bruk av PC og bedret tilgang på PC [ ]". (Steen-Olsen 1993, s1)

I den avsluttende fasen av arbeidet mitt på SFP har jeg noen dager til å se tilbake på de tre årene som har gått, og på de erfaringer jeg har hatt både med studenter og ansatte. Jeg vil på de kommende sidene betrakte de studentene jeg har jobbet med på SFP gjennom begrepet ungdom. Begrepet kan være relevant i og med at studentene som (frivillig) deltok i SFP var nye studenter, dvs. hovedsaklig unge studenter som kom så og si direkte fra videregående skole. Når jeg i fortsettelse bruker betegnelsene ungdom og unge studenter er det denne gruppen grunnfagsstudenter (unge stu-

denter "rett fra" videregående skole) jeg refererer til. (I den grad jeg kun skriver studenter, er det samme gruppe det henpeiles på så sant noe annet ikke understrekes (for eksempel voksne studenter). Begrepet ungdommelighet betrakter jeg som oppfatninger av hva som karakteriserer ungdommers væremåte. Siste del av artikkelen vil trekke inn teori som drøfter ungdoms- og ungdommelighetsbegrepet.

Artikkelen vil imidlertid først og fremst fremstå som mitt tilbakeblikk på SFP-årene og vil bære preg av den er første bearbeidingsrunde av de inntrykk jeg sitter igjen med. Den vil derfor til tider være spissformulert og vil bære preg av at en del nyanseringer, drøftinger og teoretiske innfallsvinkler i første omgang er lagt til side. Mens enkelte artikler starter på tykk is og beveger seg ut på tynn is mot slutten, hvis det våges, har jeg kastet meg ut på tynn is allerede i begynnelsen. Dette gjør jeg ved å trekke fram og tegne opp (med tykk strek) et syn på ungdom/unge studenter som jeg mener eksisterer blant en del universitetspedagoger. Her gir jeg meg selv rollen som den som har reist inn i et fremmed land og som gir en skildring av det merverdige hun har sett og hørt. At leseren vil spørre seg selv om dette kan

være riktig (eller den eneste mulige versjon) og eventuelt vil sende meg inn i "jungelen" igjen for å hente mer "data" vil selvsagt kunne bli resultatet av et ivrig formidlet førsteinntrykk. Etter hvert beveger jeg meg imidlertid inn på trygger grunn ved å bruke to eksempler (prosjektet SFP og Alfred Oftedal Telhaugs artikkel "Hvem er 90-årenes student?") som kan gås nærmere etter i sømmene, for den som ønsker det.

Det jeg altså gjør er å trekke fram tre eksempler på pedagogiske praksiser, for deretter å reflektere over de tankestrukturer (om ungdom) som kan ligge implisitt i disse praksisene. Hensikten med å ta opp dette i en artikkel er for det første å stille noen spørsmål ved en del forestillinger om ungdom som lett kan taes for gitte. For det andre er hensikten å ta opp til drøfting viktigheten av å reflekterer over våre forestillinger om ungdom. Det siste gjøres ved å knytte dette til et makt og kontroll perspektiv.

Studentene er for de unge

Etter noen års "omgang" med noen av universitets pedagoger sitter jeg igjen med et inntrykk av at det er to problem ved dagens studenter som er spesielt

framtreddende. Det ene er at de er for unge og det andre er at de ikke er ungdommelige nok. Som eksempel på det først vil jeg trekke fram inntrykk fra mer uformelle samtaler ved mitt arbeidssted, og prosjektet "Store Fags Pedagogikk". Det må understrekes at dette er mine tolkninger av mine erfaringer ved et pedagogisk institutt og at de selvsagt kan diskuteres.

Mange universitetspedagoger har levd et forholdsvis langt liv innefor Universitetets vegger. De kan sin institutthistorie og stoler på sin hukommelse når det gjelder å huske hvordan Universitetet og studentene en gang var. De uformelle samtaler i festlige lag og rundt kantinebordet handler ikke sjelden om hvordan universitetslivet engang var. For de universitets-pedagoger som sokner til det pedagogiske forskningsfelt gjelder også at ikke rent få har et sterkt kjærlighetsforhold til lærerstanden. De har gått veien om diverse lærerhøgskoler og har hatt sine "plikttår" som lærere innenfor lavere skoleslag. Når et pedagogisk institutt skal ha sin årlige avslutning kan det derfor skje at hele staben reiser i yr glede til det som før i tiden ble kalt Lærerhøgskolen og avrundet semesteret i nostalgiske omgivelser der. Ett bilde som derfor kan tegnes av

de universitets-ansatte (som har pedagogikk som sitt forsknings- og undervisningsfelt) er altså dette: De har levd lenge og de har et varmt forhold til den profesjonen som folk flest her i landet antakelig har et mer ambivalent forhold til; lærere.

Harmonien som stort sett kan sies å råde, trues imidlertid av den "nye" tid. Det neste bildet kan derfor tegnes slik: Den nye trussel består av horder av unge studenter som strømmer til pedagogikk grunnfag, uten utdanning fra lærerhøgskoler og uten særlig pedagogisk yrkeserfaring. Problemet med disse studentene, får jeg inntrykk av, er at de ikke er voksne. Før i tiden var studentene voksne i den betydning at de hadde fullført en utdanning, hadde vært en tid i lønnet arbeid, hadde ansvar for egen økonomi og gjerne hadde en familie de skulle forsørge. I dag er ikke studentene voksne i denne betydningen av ordet. Dette gjør det vanskelige å lære dem det pedagogene mener det er viktig å lære gjennom et pedagogikk studium. Det en får inntrykk av er viktig å lære, er kunnskap om den norske skole, klasserommet, forholdet lærer - elev og dessuten, under alt dette, flid, utholdenhet og et alvorlig forhold til de pedagogiske problemstillinger. Dette er ikke lett når studentene

aldri har stått framme på et kateter, knapt vet at det eksisterte et skolevesen før de selv ble født, lever økonomisk be-

kymringsløse hjemme hos mor og far, og ser strategisk eller lettvint på de pedagogiske problemstillinger.

Dyrker de eldre på universitetet sin egen tapte ungdom? Mens dagens ungdom lytter ærbødig på litt avstand? Foto: Eivind Vorland, Nordlys.

Problemet er altså det de unge studentene ikke er; voksne. Men problemet er også det de er; unge. De er umodne, ennå ikke ferdige, og universitetet er kanskje laget for de ferdige, i betydningen de voksne. Dermed er vi ved sakens kjerne. Ved at Universitetet blir betraktet som et sted for de voksne, de voksne er definert som det de yngste studentene ikke er, er de yngste studentene ganske enkelt kommet til feil sted. Universitetspedagogene sier ikke nødvendigvis at det er noe feil med studentene, heller ikke at det er noe feil med Universitetet og undervisningen, de forteller bare at det var bedre før da det kom studenter til Universitetet som passet til Universitetet.

At hele dette bildet kan snus på hodet og åpne muligheter for andre måter å betrakte de unge studentene, Universitetet og begrepene voksen og ungdom på, er et langt sjeldnere tema blant universitetspedagogene. En slik endevending kunne være å betrakte de yngste studentene som bestående av forskjellige "folkeslag", på høyde med de såkalte eldre "folkeslag", men med en livssituasjon som gjør det lite hensiktsmessig å følge den voksne kulturs spilleregler. At det heller ikke er gitt hva det vil si å være voksen eller ungdom, eller for den saks

skyld hva et Universitet eller et pedagogikkstudium skal være, skulle en også tro hørte hjemme i en diskusjon om de unge studentene.

Uansett; de yngste studentene er kommet inn på Universitetet og er en del av studentmassen pedagogene må forholde seg til. For å forhindre at problemene tårner seg opp settes det derfor i gang tiltak som retter seg mot å hjelpe studentene til å tilpasse seg Universitetet. Et slikt tiltak er "Store Fags Pedagogikk". Hvis utgangspunktet er at studentene er for unge og at dette er et handicap for dem, vil et slik prosjekt kunne bedømmes som positivt. Ved å delta i prosjektet har studentene fått fra to til fire undervisningstimer ekstra i uken. De seksti til sytti studentene har hatt tilgang på minst to heltidsansatte, spesielt ansatt for prosjektet. De har fått anledning til å levere skriftlige arbeider, fått individuell veiledning, deltatt med framlegg på seminarer og har i tillegg fått tilbud om sosiale arrangement. Med andre ord har en tatt seg ekstra godt av de nye studentene med utgangspunkt i det en har ment var problematisk for dem. Tilhørighet, trygghet, kontakt, struktur og faglige krav har ligget som et fundament for det arbeidet vi lærerne har gjort (Myhr 1993-95). Sett fra en side er det mye

godt som kan sies om SFP. Sett på et annet vis kan imidlertid prosjektet også betraktes som et steg i feil retning. Med det mener jeg, med utgangspunkt i det skrevet over, at SFP ytterligere definerer de yngste studentene som en problemgruppe og forhindrer en nærmere diskusjon om på hvilket grunnlag de blir definert som det. Det skal sies at det ikke har skortet på kritiske røster blant instituttets ansatte når det gjelder SFP. Det er blitt hevdet at tilbudet er urettferdig sett fra de grunnfagsstudenters side som ikke har oppfylt kriteriene for å være med (førstegangs studerende og heltids-studerende bl.a.). Andre har ment prosjektet "syrr puter under armene" på studentene isteden for å stille krav til dem. Men få har stilt spørsmål ved de forestillinger om unge studenter som prosjektet bygger på og de (utilsiktede) konsekvenser disse forestillingene kan føre til.

På de dagene der min egen kritikk av SFP har vært på sitt sterkeste har jeg lekt med tanken om et tilsvarende prosjekt for studentgruppen "eldre kvinner og menn med lærerbakgrunn". For å fremme et slikt prosjekt kunne det argumenteres med at pedagogikkstudiet forutsetter erfaringer fra de unges liv uten for skolen og klasserommet. Videre at for

stort økonomisk og familiært ansvar reduserer muligheten til å eksperimentere i den moderne verden, og at for mye tid og krefter brukt på studiene ytterligere legger hindringer i veien for slike pedagogisk fordelaktige erfaringer.

Min tolkning av samtaler rundt kantinebordet og min tolkning av SFP peker altså i retning av at de yngste studentene betraktes som ungdommer i betydningen ikke voksne, umodne eller uferdige. Som en strøm av vanskelig kontrollerbare bekker snor de yngste studentene inn i det voksne universitetslandskapet. Kanskje består den største trusselen i at de truer den voksne kunnskapens verdi ved at de halv hjertet, for ikke å si interesseløst vandrer ut og inn av auditoriene. Med andre ord; de utviser ikke den ønskede seriøsitet, dvs. de er ikke interessert i de pedagogiske problemstillinger i seg selv, og bruker studiene som middel til å oppnå sine egne mål; en universitetseksamen eller en universitetsgrad. Ved å definere de unge studentene som umodne og ved "omsorgsfullt" å "hjelpe dem til rette", isteden for å ta tak i de spørsmål som en slik situasjon reiser, kan universitetslivet fortsette sin vante gang.

Studentene er ikke ungdommelige nok

Det finnes imidlertid også de som ikke er opptatt av å etterlyse det voksne ved de unge studentene, men tvert imot etterlyser mer ungdommelighet blant dem. Ungdom og ungdommelighet gies her et langt mer positivt fortegn. De unge studenten blir da betraktet som de modige (frigjorte), oppdaterte (følsomme for tidsånden) og nyskapende. Slik sett blir de betraktet som Universitetes muligheter og håp. Når disse forventningene til de unge studentene ikke oppfylles, rister universitetspedagogene litt oppgitt på hodet. Etter et seminar vi hadde hatt om ungdomskulturforskning bemerket en av mine kolleger at det hadde slått henne at foreleserne på seminaret både kledde og oppførte seg mer ungdommelig enn studentene i salen. Bemerkningen kan stå som et eksempel på de forventninger om ungdommelighet som vi retter mot studentene. Jeg vil i fortsettelsen bruke artikkelen "Hvem er 90-årenes student?", av Alfred Oftedal Telhaug (1995), som et eksempel på denne forståelsen av ungdomsbegrepet. Før jeg gjør rede for min forståelse av hans artikkel og min bruk av artikkelen ut fra denne forståelsen, vil jeg først antyde en annen nærliggende tolkning.

Jeg gjør dette for å vise at jeg er klar over at min tolkning ikke nødvendigvis er den eneste som trer fram for en leser av artikkelen.

Artikkelen er en beskrivende artikkel der han ikke eksplisitt uttaler seg om hvilke kvaliteter han ønsker å finne hos studentene. På et nyansert vis tar han for seg ulike studentgenerasjoner han har fulgt gjennom sin tid på Universitetet. Med både et åpent og humoristisk blikk på de forskjellige periodene finner han kvaliteter ved det han mener karakteriserer hver studentgenerasjon. Når han avslutningsvis forholder seg til 90-årenes studenter, og drøfter hvilke sider ved disse studentene som det kan legges vekt på, skriver han at tolkninger av hvem studentene av i dag kan være er sosiale konstruksjoner som det ligger forskjellige hensikter bak. Artikkelen kan derfor leses som en artikkel som ikke favoriserer en studentgenerasjon framfor en annen, eller en tolkning av vår tids studenter framfor en annen. Artikkelens hensikt er derfor å drøfte studenter (ungdommers) væremåte ut fra de historiske sammenhenger og utfra ulike tolknings-modeller. Når jeg leser artikkelen mener jeg imidlertid at den også kan tolkes på et annet vis. Med den alternative tolkningen jeg gir under,

spør jeg om ikke teksten kan forstås som en "kjærlighetserklæring" til én studentgenerasjon framfor en annen og til én tolkning av vår tids studenter framfor en annen?

For å gå over til artikkelen slik jeg leser den, så omhandler den altså 90-årenes studenter, sett i forhold til de tidligere studentgenerasjoner. Tidlig i artikkelen hyller han 70-årenes studenter og takker dem for hva de lærte han. 70-årenes studentene var de som trengte seg på "med bøker de ville vise oss og befale oss å lese. De ga oss beskjed om hvilke gjesteforelesere vi - som deres lærere - burde sette oss under kateteret til. De inviterte oss til sine seminarer - hele tiden i visshet om at det var de som visste." (Telhaug 1995, s9). Studentene eller ungdommene forstås her som de som tar tiden på pulsen, er nysgjerrige, modige og forfriskende. Den eldre læreren kan hos de unge studentene hente noe han selv trenger. Etter 70-tallsstudentens død, leter han i de nye studentgenerasjoner etter noe som kan ligne på det han opplevde i 70-årene. Han beveger seg gjennom 80-årene og inn i 90-årene og mener at begrepet frisetting kan forklare det grunnleggende ved de nye studentgenerasjoners handlinger: De nye generasjoner "er satt fri fra tradisjoner og

mye av den overvåkning og kontroll, men også fra en betydelig del av den skjerming, beskyttelse og hjelp som eldre tiders samfunn ga." (Telhaug 1995, s13). Som et resultat av denne frisettingen, spises det ungdommelig modige og fändenivoldske opp av behov for selvbebreftelse (estetisk produksjon) og intimitet (narsissisme). På sin leting etter "den tapte ungdommen" finner artikkelforfatteren den likevel til slutt. For som han skriver "du ser den studentgenerasjon du ønsker og se". (Telhaug 1995, s16). Ved ikke å bare se den nye studentgenerasjon i den frisatte verden gjennom teorier om for eksempel narsissisme, åpnes det muligheter for å gjenfinne den ungdommelighet han har lett etter. Frisettingen kan også muliggjøre det "robuste mennesket som har mot til å gå løs på livet for å erobre det". (Telhaug 1995, s15).

Artikkelen vektlegger derfor, slik jeg ser det, det ungdommelige ved studentene eller de unge. Den kan derfor stå som et eksempel på forestillinger om, forventninger til, og etterlysninger av, det ungdommelige ved de unge.

Så langt har jeg forsøkt å eksemplifisere noen tankestrukturer som kan ligge til grunn for hvordan de unge studentenes

"bevegelser innenfor Universitetet" blir forstått og problematisert. I fortsettelsen vil jeg spørre hvorfor en synliggjøring av de ungdomsforståelser vi "går rundt med" kan betraktes som viktig. Jeg vil svare med å drøfte ungdomsforskningens konstruksjon av sitt forskningsobjekt; ungdommene, og den makt den har som "selger" av ungdomsteorier både til universitetspedagoger og studenter. I sitt undervisningsarbeid jobber universitetspedagoger ut fra "bilder" av hvem studentene er og hvordan problemer forstås avhenger av dette bildet. Hvis forståelsen av de yngste studentene er ubalansert ved at "bildene" er tegnet ut fra en leting etter det voksne eller ungdommelige, vil også problemstillinger angående de yngste studentene bli "haltende". Av hensyn til både undervisnings/studieekvalitet og den enkelte pedagog og students rett til å justere "bildet" blir det derfor viktig å få øye på de forestillinger hverdagen betraktes gjennom og hva som sees og ikke sees igjennom dem.

Om å få øye på seg selv

Thomas Öhlund skriver i artikkelen "Diskurser i svensk ungdomsforskning" følgende: "För det första bör man fråga sig vilka som definieras som ungdomar,

och vad en sådan kategorisering betyr i en sociologisk mening? Enligt Bourdieu (1992) är gränsen mellan ungdom och ålderdom föremål för en kamp i alla samhällen. Genom att tilldela unga människor vissa egenskaper erhåller de vuxna - de som har makten att definiera - en rad egenskaper. Uppdelingen mellan ungdomar och vuxna är därigenom inte någon oskyldig samhällelig process utan den plats där generationskonflikten har sin utgångspunkt. [ ] För det andra konstrueras forskningsobjektet, det vi kallar ungdomar, via en rad diskursiva påståenden om dessa ungdomars natur och därigenom deras icke-natur. Betydelsen ungdom - eller snarare på et symbolisk nivå: det ungdomliga - ges ett innehåll och fixeras via olika teoretiska diskurser." (Öhlund 1994, s38).

Med denne artikkelen har jeg ønsket å reflektere over mitt eget engasjement på Store Fags Pedagogikk. Videre har jeg ønsket å gjøre dette ved å granske mine egne og mitt arbeidssteds mulige forestillinger om hva det vil si å være ungdom. Mitt utgangspunkt er at det er en del av det pedagogiske ansvar å belyse den mulighet til makt og kontroll som kan ligge i ungdomsforskningens og undervisningens definisjoner av ungdom.

Jeg har antydnet slike problem når det gjelder synet på de unge studentene som "ikke-voksne", slik dette kommer til uttrykk i daglige samtaler og i prosjektet SFP. Thomas Öhlund gjør et poeng ut av at barndommen etter andre verdenskrig (ved hjelp av en psykologisk diskurs) ble normalisert, mens ungdommen i løpet av 50 - 60-tallet (ved at psykologiske diskurser grep inn i for eksempel sosiologiske) ble betraktet som utenforstående og "unormale". (Öhlund 1994). Om studentene betraktes som utenforstående, umodne eller unormale, så vil slike betraktninger kunne støtte opp om tiltak som skal "hjelpe" dem til å komme innenfor et modent eller normalt universitetsliv.

Et alternativ til denne måten å betrakte ungdom på får vi hvis vi ser på Kirsten Drottners betraktninger av de unges væremåte ved hjelp av begrepet hverdagskultur: "Hverdagskulturen er handlinger og genstander, hvorigenom vi uttrykker os og søker at skabe mening og sammenheng i de modsætninger og brud, moderniseringen medfører." [ ] "Hverdagskulturer opstår, når vi oplever, at de erfaringer, vi selv gør os, er i konflikt med de overordnede regler og strukturer i samfundet. [ ] Men modsætningerne opleves selvsagt forskelligt alt

efter, om man for eksempel er 16 år og bor i Ishøj, eller man er 60 år og bor i Haderslev."(Drotner 1991, s50). Slik sett blir de unges kulturer normalisert og får sin egen verdi på lik linje med de såkalte voksnes kulturer. Om studenter sees som ikke riktig voksne eller umodne, betyr det ikke nødvendigvis at de betraktes som mindre verdifulle. Men det kan bety at det åpnes opp for å betrakte dem som hjelpe- og omsorgstrengende og slik gi begrunnelser for å plassere dem på siden av det vanlige undervisningsopplegget. En slik betraktningssmåte, som jeg mener Store Fags Pedagogikk representerer, kan være betenkelig, fordi en gruppe studenter skilles ut på grunnlag av deres kulturelle tilhørighet. Med Drottners forståelse av ungdom og deres kulturer vil det kunne åpnes opp for en diskusjon om hvilke kulturer som dominerer ved Universitetet og hvordan andre kulturer kan få vanskeligheter med å komme til sin rett. Innenfor et slikt perspektiv vil særtiltak for de yngste studentene kunne betraktes som universitetskulturens forsøk på opprettholde sin dominans.

Når det gjelder forventninger om ungdommelighet ved de unge studentenes handlinger, har jeg tolket Telhaugs (1995) artikkel som et eksempel på det-

te. I artikkelen "The longing of the youth researcher" av Willy Pedersen (1993), tar han for seg fem ulike ungdomsforskningstradisjoner der han drøfter hvorvidt forskere innenfor disse tradisjonene er på leting etter det autentiske (følsomme, rebelske, kreative) ved det som kan kalles ungdomskulturer. Utgangspunktet hans er at forskerne ser det de ønsker å se og at det de ønsker å se er det de selv lengter etter. Konsekvensene blir teorier og bøker om ungdom som virker inn på den praksis som rettes inn mot ungdom og de forventninger som rettes mot ungdom. Problemet blir den makt som ligger i dette, eller sagt på en annen måte; det blir et spørsmål om ungdommene selv gies mulighet til å reflektere over hva det kan være å være ung. Å lete etter det ungdommelige ved de unge studentene, og rette forventninger om det ungdommelige mot dem, kan ta oppmerksomheten bort fra viktigheten av at ungdom gies mulighet til å komme på avstand av sin ungdommelighet. Ved å stille seg litt på avstand, isteden for å "autentisk" leve opp til de forventninger og roller som voksenverdenen eller forskerne skaper, gies det mulighet for å få øye på "sannhetene" om ens eget liv : "Because, only through the knowledge of this [literature wich helps us to see these games and ro-

les that we create], are we also free to avoid identifying ourselves fully with what we do. And whoever lacks this distance, this "unauthenticity" [ ], lives a life without insight, and therefore also an untruthful life."(Pedersen 1993, s36).

For individet i sitt hverdagsliv kan det være vanskelig å forstå seg selv og sitt liv og "möjligheten till förståelse har i det moderna samhället kommit att innefatta olika expertgruppers privilegierade tolkningsförträde." (Öhlund 1994, s42). Slik sett blir det vanskelig å betrakte ungdomsteoriene uten å peke på den makt- og kontrollmulighet som ligger i dem. Ved siden av å spørre hvem ungdommene er eller vår tids unge studenter er, kan det derfor også være på sin plass å spørre om det gies nok rom til å reflektere over og kritisere de svar som gies på slike spørsmål.

Denne våren har studentene på pedagogikk grunnfag ved AVH i Trondheim besvart en eksamensoppgave om ungdomsbegrepet. Oppgavetekstens ordlyd er: "Det blir hevdet at ungdom i dag oppfører seg som store barn snarere enn som unge voksne. Drøft dette utsagnet med utgangspunkt i de endringer som har skjedd i sosialiseringvilkårene de siste 50 årene." Et sentralt begrep i det

pensum de, muligens, har lest seg gjennom er begrepet refleksivitet. Hos Thomas Ziehe knyttes begrepet til det han kaller å "fråtas blicken-på-sig-själ". Med det mener han at "det blir med andre ord allt svårare för ungdomar att se sig själva "med egna ögon". Denna blick avskärs av ett helt universum av medialt förmedlade synsätt, bilder och tolkningar." (Ziehe 1989, s 39). De unge studentene møter ikke bare tolkninger av "sin ungdom" gjennom universitets-pedagogers praksis, men også gjennom den litteraturen de leser gjennom sine studier. Slik sett kan Ziehes teorier bli en av mange teorier studentene spiller seg i.

Mens Thomas Ziehes teorier kan åpne øynene våre for både fordeler og ulemper ved ungdommers økte tolkningstilbud, så vil hans teorier samtidig kunne stenge for andre viktige sider ved de unges liv i dag. Lik studentene kan "fråtas blicken-på-seg-själ" kan også den som arbeider med studentene fratas blikket på seg selv og sin undervisningspraksis. Det kunne derfor, etter min mening, være fordelaktig å reflektere over de "sannheter" om studentene som vi bærer rundt på og hva de kan forhindre oss fra å se. En slik refleksjon kunne også innbefatte en gjennomtenking av hvem som gies innflytelse over kon-

struksjonen av slike "sannheter".

Litteratur:

Drotner, Kirsten. (1991): At skabe sig-selv. Ungdom, æstetik, pædagogik. København: Gyldendal.

Myhr, Rannveig Oliv. (1993-95):
Interne lærerrapporter. Upublisert.

Pedersen, Willy. (1991): The longing of the youth researcher. I: Nordisk Pedagogikk, nr.1, s.29-36

Steen-Olsen, Tove: (1993): Delrapport 1: Prosjektet "Store Fags Pedagogikk". Fra planleggingsfasen våren 1992 til april 1993. Trondheim: SESAM AVH.

Telhaug, Alfred Oftedal. (1995): Hvem er 90-årenes student? I: UNIPED, nr.1, s.4-16

Ziehe, Thomas. (1989): Ungdomar är inte längre "ungdomliga".

I: Kulturanalyser, Ungdom, utbildning, modernitet. Brutus Östling (red.): Stockholm/Steinag: Symposium Bokförlag.

Öhlund, Thomas. (1994): Diskurser i svensk ungdomskulturforskning.

I: Ungdomsforskning - kritik, reflektion och framtida möjligheter.

Thomas Öhlung og Göran Bolin (red.):
Stockholm: Ungdomskultur vid Stockholms universitet.

Forfatterens adresse:

Pedagogisk institutt
AVH/UNIT
7055 Dragvoll